

Til lovforslag nr. L 145. Betænkning afgivet af Miljø- og Planlægningsudvalget den 15. maj 1996

Betænkning

over

Forslag til lov om ændring af lov om planlægning

(Overførelse af landzonemyndigheden til kommunalbestyrelsen)

[Af Aage Brusgaard (FP), Hans Christian Schmidt (V) og Niels J. Langkilde (KF) m.fl.]

Udvalget har behandlet lovforslaget i nogle møder og har herunder stillet spørgsmål til miljø- og energiministeren, som denne har besvaret skriftligt.

Endvidere har udvalget modtaget skriftlige og/eller mundtlige henvendelser fra:

Egtved Kommune, borgmester Jørgen Petersen,
Kommuneforeningen i Nordjyllands Amt
og
Kommuneforeningen i Viborg Amt.

Et af udvalgets spørgsmål til miljø- og energiministeren, dennes svar herpå samt en af de modtagne henvendelser er optrykt som bilag til betænkningen. Endvidere er optrykt et bilag til en henvendelse, som Aage Brusgaard (FP) har omdelt, et bilag til en henvendelse fra Kommuneforeningen i Nordjyllands Amt samt den af Folketinget 29. februar 1996 vedtagne dagsorden D 39.

Herefter indstiller et *flertal* (Socialdemokratiets, Socialistisk Folkepartis, Det Radikale Venstres og Enhedslistens medlemmer af udvalget) lovforslaget til *forkastelse* ved 3. behandling.

Et *mindretal* (Venstres, Det Konservative Folkepartis og Fremskridtspartiets medlemmer af udvalget) indstiller lovforslaget til *vedtagelse uændret*.

Mindretallet kan konstatere, at samtlige henvendelser og deputationer, der har været vedrørende lovforslaget, har udtrykt sig positivt over for, at zonelovskompetencen overfø-

res fra amter til kommuner. Det må bl.a. på denne baggrund konkluderes, at flertallet i samtlige Danmarks 275 kommuner støtter lovforslaget og dette uanset partifarve. Når der så tilsyneladende alligevel ikke kan opnås flertal for lovforslaget i Folketinget, kan det kun tolkes som et udtryk for, at Folketingets flertal udtrykker mistillid til de politikere, der er valgt til de kommunale råd, og at Folketingets flertal ikke er i harmoni med befolkningens ønsker.

Mindretallet er bekendt med, at regeringen har givet udtryk for at ville nedsætte en kommission, der skal se på hele opgavefordelingen mellem stat, amt og kommune. Dette resultat ser mindretallet frem til, når det foreligger i 1999, men angående zonelovskompetencens overførsel har der allerede været mange forsøg (alle med positive resultater), og der er skrevet tykke rapporter herom. I alt har 30 kommuner og 6 amtskommuner deltaget i frikommuneprojekter.

Der er derfor ingen saglig begrundelse for, at denne del af overflytningen af opgaver fra amt til kommune igen skal i en »sylvtekrukke«. Mindretallet har en klar erindring om, hvordan det gik med »Forslag til hovedstadsreform«.

Mindretallet vil også henvise til dagsorden D 39 af 29. februar 1996, der blev stillet af samtlige Folketingets partier og vedtaget enstemmigt. Mindretallet henviser særlig til dagsordenens første pind. Ved at stemme for lovforslaget vil man allerede være et langt skridt ad den rigtige vej i forhold til dagsordenen.

Martin Glerup (S) Helen Beim (S) Henning Gjellerod (S) Inger Bierbaum (S)
Peter Christensen (S) Steen Gade (SF) fmd. Elsebeth Gerner Nielsen (RV)
Bent Hindrup Andersen (EL) Lis Greibe (S) Hanne Severinsen (V)
Hans Christian Schmidt (V) Peter Hansen-Nord (V) Jens Vibjerg (V)
Niels J. Langkilde (KF) Gitte Seeberg (KF) Jens Jørgensen (KF)
Aage Brusgaard (FP) nfmd.

Centrum-Demokraterne og Dansk Folkeparti havde ikke medlemmer i udvalget.

Bilag

Et af udvalgets spørgsmål til miljø- og energiministeren, dennes svar herpå samt en af de modtagne henvendelser

Spørgsmål 2:

Ministeren anmodes om at fremsende et sammendrag af de evalueringer, der har været over frikommuneforsøgene med overførsel af landzonekompetencen til primærkommunerne.

Svar:

Der vedlægges en kopi af sammenfatningen af evalueringsresultaterne fra rapporten »Evaluering af frikommuneforsøgene med overførsel af landzonekompetencen fra amtsråd til kommunalbestyrelse«, Miljøministeriet, Landsplanafdelingen, august 1993.

Rapporten indeholder resultatet af den endelige evaluering af frikommuneforsøget med overførsel af landzonekompetencen fra amt til kommune.

De første frikommuneforsøg påbegyndtes i 1986, og fra 1986 til 1989 overtog i alt 16 frikommuner på eget initiativ landzonekompetencen, således at kommunerne selv kunne behandle alle landzoneansøgninger.

I 1989 fik alle kommuner i de to friamter, Nordjyllands og Storstrøms Amter, også overdraget landzonekompetencen, hvorefter i alt 64 kommuner deltog i forsøget.

I rapporten skelnes mellem frikommuner og forsøgskommuner. Forsøgskommuner omfatter samtlige 64 kommuner, mens frikommuner kun omfatter de 16 kommuner, der efter egen ansøgning overtog landzonekompetencen.

Sammenfatning af evalueringsresultaterne

Erfaringer med decentralisering af landzonekompetencen

Frikommunernes erfaringer

Alle 16 frikommuner er positivt indstillet over for forsøget. Frikommunerne mener, at de i stor udstrækning har opfyldt formålet med forsøget.

Alle frikommuner angiver, at det er en administrativ lettelse, at kommunerne selv er i stand til at meddele landzonetilladelse. Mange frikommuner udtrykker, at sagsbehandlingstiden

er blevet forkortet, og at borgerne derved har fået en bedre service. Endelig nævner flere frikommuner, at de har fulgt samme praksis som amterne i deres administration af landzonebestemmelserne.

Et par frikommuner anfører, at landzonekompetencens placering i kommunerne har betydet en større motivation til at administrere landzonebestemmelserne såvel i forvaltningen som hos politikerne.

En kommune nævner, at kommunerne har vanskeligere ved at give afslag selv i situationer, der klart er i strid med hensigten med landzonebestemmelserne.

Amternes erfaringer

Amterne har meget delte meninger om frikommuneforsøget. De to friamter, Nordjyllands og Storstrøms Amter, samt Ringkjøbing Amt er overvejende positivt indstillet over for forsøget. Derimod er Fyn, Vestsjælland og Vejle Amter skeptiske over for frikommunernes landzoneadministration i forsøgsperioden. Viborg og Ribe Amter har en neutral holdning til forsøget. De øvrige seks amter har enten ingen frikommuner, eller også har de tilkendegivet, at de har haft få erfaringer.

Nordjyllands Amt finder, at der ikke er sket »katastrofer« i det åbne land, og at hovedintentionerne med landzonebestemmelserne derfor er overholdt. Samtidig påpeger amtet, at der er sket en nedsættelse af den samlede sagsbehandlingstid, hvilket amtet anser for en forbedret service over for borgerne.

I Storstrøms Amt har Udvalget for teknik og miljø anbefalet, at administrationen af landzonebestemmelserne i princippet bør ligge hos kommunerne.

Flere amter kritiserer forsøgskommunernes landzoneadministration. Bl.a. tages der ikke tilstrækkeligt hensyn til den øvrige lovgivning for det åbne land. Landskabelige hensyn såvel som naturhensyn står svagt ved forsøgskommunernes afgørelser. Derudover kritiseres forsøgskommunerne for mange procedure- og indholdsmæssige fejl i afgørelserne. Dette har

Bilag til bet. o. lovf. vedr. planlægning

bl.a. svækket muligheden for at håndhæve regionplanernes bestemmelser.

Fyns Amt konkluderer, at kommunernes landzoneadministration har betydet en klar lempelse i forhold til den hidtidige praksis. Storstrøms Amt vurderer, at 9 pct. af forsøgskommunernes afgørelser ville være faldet anderledes ud, hvis amtet havde haft landzonekompetencen.

Mange amter bemærker, at de har været tilbageholdende med at anke de kommunale landzoneafgørelser. Afgørelserne er kun blevet påklaget i de sager, hvor der har været tale om en klar uoverensstemmelse med gældende regionplanretningslinjer eller væsentlig modstrid med tidligere praksis.

Amternes generelle bemærkninger

De fleste amter har nogle generelle bemærkninger til frikommuneforsøget. Det anføres:

- At det er ulogisk og uhensigtsmæssigt at adskille planlægning og administration,
- at overførsel af landzonekompetencen vil stride imod de seneste ændringer i plan- og naturbeskyttelseslovgivningen, hvor et af hovedprincipperne har været at fastlægge en klar arbejdsdeling mellem kommune og amt,
- at »dobbeltadministration« ikke afskaffes, selv om kommunerne får landzonekompetencen, idet amterne påser regionplanens overholdelse,
- at decentralisering af landzonekompetencen vil vanskeliggøre den generelle varetagelse af åben-land-interesserne.

Amternes og forsøgskommunernes administrationspraksis i 1992

En spørgeskemaundersøgelse til samtlige forsøgskommuner og alle amter i 1992 viser bl.a.:

- At forsøgskommunerne har en højere gennemsnitlig tilladelsesprocent (90 pct.) i landzoneansøgninger end amterne (76 pct.),
- at den gennemsnitlige sagsbehandlingstid i landzonesager er forkortet med kommunerne som landzonemyndighed,
- at der i ca. 40 pct. af landzonetilladelserne også skal gives tilladelse efter anden lovgivning – oftest naturbeskyttelsesloven – administreret af amtet,

- at der i ca. 55 pct. af landzonetilladelserne også skal gives tilladelse efter anden lovgivning – oftest bygge-loven – administreret af kommunen.

- Det er vigtigt at pointere,
- at de hensyn, der indgår i landzonesager, har væsentlig større lighed med de hensyn, der indgår i sager efter naturbeskyttelsesloven end efter bygge-loven,
- at planlovens eksisterende muligheder for at overføre landzonekompetencen til kommunerne betyder, at ca. hver 6. landzonetilladelse i dag gives af kommunerne,
- at kommunerne ikke fuldt ud har udnyttet mulighederne for at afgrænse landsbyer.

Påklagede landzonesager i 1990 og 1992

En undersøgelse af de landzonesager, der er blevet påklaget i forsøgskommunerne og 4 udvalgte amter i 1990 og 1992 viser bl.a.:

- At ca. 9 pct. af amternes og forsøgskommunernes landzoneafgørelser blev påklaget i 1990 og 1992,
 - at forsøgskommunerne i højere grad end amterne bliver omgjort af klagemyndigheden i påklagede landzoneafgørelser. 1992-undersøgelsen adskiller sig dog fra 1990-undersøgelsen ved, at omgørelsesprocenten for både amternes og forsøgskommunernes afgørelser er blevet reduceret.
 - Hver 3. af forsøgskommunernes klagesager blev omgjort i 1990 og 1992, mens amterne fik omgjort hver 11. klagesag i de to år.
 - Specielt forsøgskommunernes tilladelser til helårsboliger bliver omgjort,
 - at der er flere klager fra 3. mand (naboer m.v.) i forsøgskommunerne end i amterne,
 - at forsøgskommunerne har flere nabo- end ansøgerklager i kategorierne »helårsboliger« og »håndværk og industri« end amterne,
 - at det hovedsagelig er tilladelser, der bliver anket i forsøgskommunerne (ca. 70 pct. af ankesagerne i forsøgskommunerne),
 - at det hovedsagelig er afslag, der bliver anket i amterne (57 pct. af ankesagerne i amterne).
- Samlet antyder klagesagsundersøgelsen, at forsøgskommunerne administrerer planlovens landzonebestemmelser mere liberalt, end hensigten med loven var.

Egtved Kommune
Borgmester
Tybovej 2
6040 Egtved

Den 31. januar 1996

Folketingets Miljø- og Planlægningsudvalg
Sekretariatet
Christiansborg
1240 København K

Undertegnede ønsker foretræde for Folketingets Miljø- og Planlægningsudvalg for at redegøre for Egtved Kommunes erfaringer som frikommune med administration af landzonekompetence i kommunen.

Egtved Kommune administrerede som frikommune landzonekompetence i perioden 1. september 1986 til den 31. december 1994.

Ved foretrædelsen ønsker jeg at kommentere kommunens erfaringer, der er meget positive. Ikke mindst kan den nære kontakt mellem borgere og administration og den hurtige sagsbehandling fremhæves.

Til belysning af sagen vedlægges kommunens evaluering af frikommuneforsøg.

Såfremt det er muligt, ønsker jeg foretræde den 7. februar 1996.

Med venlig hilsen

JØRGEN PETERSEN

borgmester

Bilaget med kommunens evaluering er ikke optrykt.

Bilag til en henvendelse, som Aage Brusgaard (FP) har omdelt i udvalget

Spøttrup Kommune
Ramsing - 7860 Spøttrup

Borgens og borgernes kommune

»Det skæve Danmark«

Telefax 33 15 13 99
Folketinget
att. Aage Brusgaard

Den 31. januar 1996

Vedr. planlovens § 35 - zonetovskompetencen

»Det skæve Danmark« holdt den 28. juni 1995 møde med økonomiminister Marianne Jelved i København.

Her fremførte vi følgende vedr. planlovens § 35 - tidligere zonetoven:

Erhvervsudviklingen i landdistrikterne hæmmes ofte af for mange restriktioner, når og hvis der sker en positiv udvikling. Her tænkes specielt på småvirksomheder i nedlagte landbrugsbygninger. Disses udvikling er fra starten ofte uforudsigelige.

Udvikler de sig positivt, kommer de tit i klemme på grund af zonetoven, der fortolkes forskelligt fra amt til amt.

Det blev anført, at zonetovskompetencen

bør ligge hos kommunerne - og dette af flere grunde.

For det første tvinger det kommunerne til at forholde sig til udviklingen/udbygningen af de nedlagte landbrug - og ikke, som det er hørt før, at kommunerne »skubber« beslutningerne fra sig.

For det andet, men ikke uvæsentlige, undergives et nedlagt landbrug byggelovgivningens regler, hvorved der ikke kan ske uhensigtsmæssige tilbygninger, uden at kommunernes bygningsmyndighed kommer ind i billedet. Dette til forskel fra byggerier i dag omkring igangværende landbrug.

Ministeren tilkendegav, at hun var positiv over for at se på zonetovskompetencen.

Med venlig hilsen

ALEX LIND
borgmester

Bilag til en henvendelse fra Kommuneforeningen i Nordjyllands Amt

Kommuneforeningen i Nordjyllands Amt

Den 15. oktober 1993

Miljøminister Svend Auken
Miljøministeriet
Slotsholmsgade 12
1216 København K

Landzonestovskompetencen

På baggrund af drøftelser i Kommuneforeningen i Nordjyllands Amts bestyrelse og på baggrund af henvendelser fra en række nordjyske kommuner opfordrer bestyrelsen miljøministeren til på ny at overveje spørgsmålet om zonestovskompetencen.

Bestyrelsen ønsker, at kompetencen – i lighed med det gældende frikommuneforsøg til udgangen af 1993 – *permanent overføres til kommunerne fra amtskommunen.*

Som det fremgår af Miljøministeriets evaluering af ordningen, har der været stor tilfredshed med forsøgsordningen, bl.a. med kortere sagsbehandlingstid, der har givet en bedre service for borgerne.

Samtidig med bestyrelsens forslag om, at kompetencen entydigt overføres permanent til kommunerne, foreslås et enstrengt klagesystem, hvor kommunens afgørelser kan ankes til Miljøministeriet.

Det kan i øvrigt oplyses, at amtsborgmesteren for Nordjyllands Amt tidligere over for Kommuneforeningen har erklæret, at amt og kommuner skal stå sammen om at videreføre udlægningen af zonestovskompetencen.

En række nordjyske kommuner har allerede skriftligt over for miljøministeren beklaget ministerens afgørelse. For de nordjyske kommuner er der ingen tvivl om, at en tilbageførsel af kompetencen til amtet vil være et tilbageskridt.

Med venlig hilsen

KAJ KJÆR

/ Jørgen Kvist

Dagsorden D 39 vedtaget den 29. februar 1996

»Folketinget pålægger regeringen

- at nedsætte et hurtigtarbejdende udvalg, der får til opgave at gennemgå lovgivningen med henblik på at skaffe by- og landbefolkningen ligeværdige udviklingsmuligheder på lokale forudsætninger (f.eks. skiltningsmuligheder, tilkørselsforhold, offentlig service m.v.) og derudover undersøge, om der gives direkte eller indirekte konkurrenceforvridende kommunale tilskud til dækning af omkostninger i forbindelse med etablering af butikker, lavprisvarehuse og butikcentre, og fremlægge eventuelle løsningsforslag herpå,
- at nedsætte et hurtigtarbejdende udvalg, der får til opgave at foretage en gennemgribende analyse med efterfølgende løsningsforslag senest den 1. marts 1997 med henblik på at gøre transporten på landet og til de små øer mere optimal, fleksibel og miljørigtig samt gøre den kollektive transport mere individuelt orienteret,

- fra 1997 at øremærke 200 mio. kr. af byfornyelsesmidlerne til genbrug og renovering af boligmassen i landsbyer og landdistrikter, herunder de bevaringsværdige bygninger,
- at gøre regelsættet til fordelingen af de 200 mio. kr. enkelt og meget lidt administrativt belastende,
- at kreditforeningernes og pengeinstitutternes udlånspolitik i landdistrikterne undersøges af et udvalg og at fremsætte lovforslag, der pålægger realkreditinstitutterne i deres årsregnskaber at redegøre for kreditgivningen i landdistrikterne,
- at fremlægge en årlig redegørelse, som gør status for udviklingen i landsbyer og landdistrikter, samt oplyse, hvilke initiativer regeringen agter at foretage.

Herefter går Folketinget over til næste sag på dagsordenen.«

D 39 vedtaget enstemmigt med 120 stemmer.